

ČESKÁ REPUBLIKA

ROZSUDEK JMÉNEM REPUBLIKY

Nejvyšší správní soud rozhodl v senátě složeném z předsedkyně JUDr. Miluše Doškové a soudců JUDr. Vojtěcha Šimíčka, Mgr. Radovana Havelce, JUDr. Milana Kamlacha a JUDr. Zdeňka Kühna v právní věci žalobce: **P. A. U.**, zast. Mgr. Markem Sedlákem, advokátem se sídlem v Brně, Příkop 8, adresa pro doručování: Václavské náměstí 21, Praha 1, proti žalovanému: **Ministerstvo vnitra**, se sídlem Nad Štolou 3, Praha 7, proti rozhodnutí žalovaného ze dne 29. 8. 2007, č. j. OAM-935/VL-10-P11-2006, v řízení o kasační stížnosti žalobce proti rozsudku Krajského soudu v Ústí nad Labem – pobočka v Liberci ze dne 16. 10. 2008, č. j. 58 Az 31/2007 - 64,

t a k t o :

- I. Kasační stížnost **se zamítá.**
- II. Žalovanému **se nepřiznává** právo na náhradu nákladů řízení o kasační stížnosti.

O d ů v o d n ě n í :

Kasační stížností podanou v zákonné lhůtě se žalobce jako stěžovatel domáhá zrušení shora uvedeného rozsudku krajského soudu, kterým byla zamítnuta jeho žaloba proti výše označenému rozhodnutí žalovaného, jímž nebyla stěžovateli udělena mezinárodní ochrana podle § 12, § 13, § 14, § 14a a § 14b zákona č. 325/1999 Sb., o azylu a o změně zákona č. 283/1991 Sb., o Policii České republiky ve znění pozdějších předpisů (dále též „zákon o azylu“). Správní rozhodnutí bylo vydáno na základě toho, že stěžovatel nenaplnil žádnou ze zákonných podmínek pro udělení mezinárodní ochrany, neboť jediné stěžovatelem tvrzené relevantní skutečnosti byly vnitřně rozporné, a tedy nebyly věrohodné. Krajský soud východiska žalovaného potvrdil a v jeho rozhodnutí neshledal žádné nezákonnosti.

Stěžovatel výslovně odkazuje na kasační důvody uvedené v ustanovení § 103 odst. 1 písm. a), b), d) zákona č. 150/2002 Sb., soudní řád správní (dále též „s. ř. s.“).

Podle písm. a) tohoto ustanovení stěžovatel tvrdí, že má nárok na udělení azylu podle § 12 zákona o azylu, nebo alespoň tzv. doplňkové ochrany podle § 14a odst. 2 písm. b), c) zákona o azylu, neboť by po návratu do domovské země mohl být vystaven mučení, nelidskému a ponižujícímu zacházení či trestání.

Ve smyslu písm. b) výše citovaného ustanovení uvádí stěžovatel, že žalovaný porušil § 3 zákona č. 500/2004 Sb., správní řád, protože nebyl řádně zjištěn skutkový stav. Žalovaný totiž neopatřil dostatek podkladů pro rozhodnutí a shromážděné podklady navíc nesprávným způsobem interpretoval. Stěžovatel se ve své domovině obává postihu (hrozí mu i trest smrti) ze strany státních orgánů i soukromých osob, neboť je považován za homosexuála. Během správního řízení vyvinul maximální úsilí k tomu, aby tato svá tvrzení doložil. Možné nesrovnalosti považuje za důsledek jazykové bariéry, nervozity a stresu během výslechů.

Tíha důkazního břemene v řízení o udělení mezinárodní ochrany nedopadá pouze na žadatele, ale s ohledem na některá specifika řízení by mělo být toto břemeno symetricky rozloženo mezi žadatele a správní orgán. Správní orgán totiž disponuje rozsáhlým aparátem určeným ke zjišťování informací relevantních pro zmíněný typ řízení. Zároveň má větší možnosti přístupu k údajům o situaci v zemích původu než žadatel. Je tedy na správním orgánu, aby si pro žadatelem tvrzené skutečnosti – pokud o nich pochybuje – obstaral takové informace, které mu umožní objektivně rozhodnout, zda skutečnosti tvrzené žadatelem mohou či nemohou zakládat důvodné obavy z pronásledování.

Stěžovatel upozorňuje na metodickou Příručku k postupům a kritériím pro určování právního postavení uprchlíků, vydanou Úřadem Vysokého komisaře OSN pro uprchlíky v roce 1992. Z ní plyne, že žadatel v řízení o udělení azylu velmi často není schopen podložit svá tvrzení důkazy. Ve většině případů totiž uprchlík dorazí jen s nejnutnějšími osobními věcmi a bez dokladů. I poté, co žadatel vyvine opravdové úsilí o opodstatnění svého případu, je možné, že pro některá jeho prohlášení se nebude dostávat důkazů. Je nemyslitelné, aby uprchlík dokázal každou část svého příběhu, a proto je často nutné uznat žadatelovu věc i v případě pochyb.

Stěžovatel dále namítá, že žalovaný nepřihlédl při svém rozhodování k informacím o zemi, z níž uprchl. Např. na adrese www.web.amnesty.org lze zjistit, že výsledky snažení nigerijské vlády na poli dodržování lidských práv zůstávají špatné a vláda pokračuje v jejich porušování.

Ve smyslu písm. d) shora uvedeného ustanovení stěžovatel uvádí, že krajský soud nepřihlédl dostatečně ke zprávám o Nigérii. Dále namítá, že krajský soud při svém rozhodování dostatečným způsobem nezkoumal rozhodnutí žalovaného ohledně § 14 zákona o azylu. Podle ustálené judikatury správních soudů musí být zřejmé, oč se při úvaze ohledně humanitárního azylu správní orgán opíral, z jakých podkladů při své úvaze vycházel a k jakým závěrům dospěl.

Ze všech výše uvedených důvodů stěžovatel navrhuje, aby napadený rozsudek krajského soudu byl zrušen a věc byla tomuto soudu vrácena k dalšímu řízení.

Žalovaný ve svém vyjádření ke kasační stížnosti zejména uvedl, že během správního řízení byly zjištěny ve výpovědích stěžovatele rozpory, které nelze považovat za pouhé zapomínání. Žalovaný jednotlivé rozpory v rozhodnutí popsal a uvedl, proč tvrzení považuje za nevěrohodná. Stěžovatel dostal dost příležitostí se k odchylkám v jednotlivých výpovědích vyjádřit, ale odlišnosti neozřejmil. Správní orgán není schopen vyvracet azylový příběh, který může být skutečný nebo smyšlený. Správní orgán jen posuzuje u daného případu, zda je po subjektivní stránce alespoň přijatelně věrohodný a poté jej porovnává se zprávami popisujícími objektivně poměry v zemi původu stěžovatele. Povinnost zjišťovat skutečný stav věci dle § 3 správního řádu má správní orgán jen v rozsahu důvodů, které žadatel v průběhu správního řízení uvedl. V této souvislosti žalovaný poukazuje i na judikaturu Nejvyššího správního soudu. Také proto jsou váhavé, vyhýbavé, rozporné či nepřesné informace vnímány jako účelové, nevěrohodné a nedostatečné.

K námitkám stěžovatele týkajících se použitých zpráv žalovaný sděluje, že použil ty, které jsou relevantní pro posouzení situace v Nigérii. Pokud stěžovatel cituje Příručku k postupům a kritériím pro určování právního postavení uprchlíků, vydanou Úřadem Vysokého komisaře OSN pro uprchlíky, pak žalovaný namítá, že ta může sloužit jen jako podpůrný prostředek pro výklad pojmů a kritérií vycházejících z Úmluvy o právním postavení uprchlíků. Příručka sama ale není právně relevantním dokumentem sloužícím pro posouzení žádosti o mezinárodní ochranu.

Žalovaný navrhuje s ohledem na výše uvedené, aby Nejvyšší správní soud kasační stížnost zamítl pro nedůvodnost.

Nejvyšší správní soud se po shledání přípustnosti kasační stížnosti (§ 104 s. ř. s. *a contrario*) musel zabývat její přijatelností. Institut přijatelnosti je zakotven v ustanovení § 104a s. ř. s. a dále rozveden v judikatorní rovině – viz např. usnesení Nejvyššího správního soudu ze dne 26. 4. 2006, č. j. 1 Azs 13/2006 - 39, publ. pod č. 933/2006 Sb. NSS, případně usnesení ze dne 4. 5. 2006, č. j. 2 Azs 40/2006 - 57, www.nssoud.cz. Podle § 104a odst. 1 s. ř. s. platí, že v případech, kdy *kasační stížnost ve věcech mezinárodní ochrany svým významem podstatně nepřesahuje vlastní zájmy stěžovatele, odmítne ji Nejvyšší správní soud pro nepřijatelnost*. Vzhledem k tomu, že kasační stížnost stojí na důvodech dosud výslovně Nejvyšším správním soudem neřešených, byla přijata k věcnému projednání.

Poté, co byla kasační stížnost shledána přijatelnou, mohl se Nejvyšší správní soud zabývat zde uvedenými důvody, přičemž důvodnost kasační stížnosti posoudil v mezích jejího rozsahu a uplatněných důvodů (§ 109 odst. 2, 3 s. ř. s.).

Zdejší soud jako první vážil námitky směřující proti nepřezkoumatelnosti soudního rozsudku. Není pravdou, jak uvádí stěžovatel, že rozhodnutí soudu je nepřezkoumatelné, neboť soud nevzal v potaz zprávy o zemi, z níž stěžovatel pochází. Krajský soud totiž obsáhle prokazoval skutečnosti, které svědčily o tom, že ve výpovědích stěžovatele jakožto žadatele o mezinárodní ochranu jsou rozpory. Z těchto skutečností dospěl k závěru, že výpovědi stěžovatele jsou nevěrohodné a nelze je vzít za prokázané. Proto již krajský soud

neporovnával příběh stěžovatele se zprávami o stěžovatelově domovině. Není-li totiž sám příběh stěžovatele prokázáný, není ani co porovnávat.

Stejně tak není rozhodnutí krajského soudu nepřezkoumatelné ani z důvodu, že v něm absentuje přezkum rozhodnutí žalovaného ohledně § 14 zákona o azylu. Optika, jejímž prostřednictvím krajské soudy pohlíží na správní rozhodnutí, je totiž dána především žalobními body. Podle § 71 odst. 1 písm. d) s. ř. s. jsou žalobní body esenciální náležitostmi žaloby. Ze žalobních bodů přitom musí být patrné, z jakých skutkových a právních důvodů považuje žalobce napadené výroky rozhodnutí za nezákonné nebo nicotné. Podle § 75 odst. 2 s. ř. s. soud přezkoumá napadené výroky rozhodnutí v mezích žalobních bodů. Stěžovatel ovšem žádné žalobní body ve vztahu ke skutečnosti, že mu nebyl udělen azyl z humanitárních důvodů podle § 14 nevymezil. Proto plně stačí, že krajský soud v napadeném rozsudku uvedl, že *„k rozhodnutí dle ustanovení § 13, § 14 a § 14b zákona o azylu nesměřuje žádný žalobní bod. Soud sám nezjistil, že by rozhodnutí správního orgánu dle § 13, § 14 a § 14b zákona o azylu bylo zatíženo vadou, která by vedla k postupu soudu dle § 76 odst. 1 s. ř. s.“*

Z rozhodnutí Nejvyššího správního soudu ze dne 19. 7. 2004, č. j. 5 Azs 105/2004 - 72, publ. pod č. 375/2004 Sb. NSS, plyne, že ustanovení § 14 zákona o azylu (humanitární azyl) je kombinací neurčitého právního pojmu a správního uvážení, kdy neurčitým právním pojmem je *„případ zvláštního zřetele hodný“* a vlastní rozhodnutí správního orgánu vyjádřené slovy *„lze udělit humanitární azyl“* představuje správní uvážení. Správní uvážení nelze nahradit uvážením soudním, lze ovšem přezkoumat, zda uvážení nevybočilo z přípustných mezí. Stěžovatel namítané vybočení nikterak nedokládal a neupřesnil. Stěží tak lze jeho námitku přezkoumat jinak než v rovině obecné, jak učinil krajský soud. Ani zdejší soud žádné vybočení z mezí správního uvážení v rozhodnutí žalovaného nenachází (správní orgán úvahu nad humanitárním azylem provedl a žádné důvody pro jeho udělení neshledal). Napadený rozsudek tak není zatížen vadou ve smyslu § 103 odst. 1 písm. d) s. ř. s.

Stěžovatelovy argumenty podřaditelné pod ustanovení § 103 odst. 1 písm. a), b) s. ř. s. spolu vzájemně souvisí a soud je tedy posuzoval společně. V této souvislosti stěžovatel uvádí, že nebyl správně zjištěn skutkový stav věci a že mu azyl měl být udělen.

Podle § 3 správního řádu platí, že *nevyplývá-li ze zákona něco jiného, postupuje správní orgán tak, aby byl zjištěn stav věci, o němž nejsou důvodné pochybnosti, a to v rozsahu, který je nezbytný pro soulad jeho úkonu s požadavky uvedenými v § 2 správního řádu.* Zjišťování skutkového stavu v řízení ve věci mezinárodní ochrany má ovšem svá úskalí i specifika. Na tyto zvláštnosti upozorňuje i stěžovatelem citovaná Příručka k postupům a kritériím pro určování právního postavení uprchlíků, vydaná Úřadem Vysokého komisaře OSN pro uprchlíky. Je ovšem pravda, že tato příručka není právně závazným dokumentem. K její povaze se Nejvyšší správní soud vyslovil v rozsudku ze dne 12. 2. 2004, č. j. 2 As 55/2003 - 37, publ. pod č. 555/2005 Sb. NSS. V něm je uvedeno, že jde o publikaci, kterou má žalovaný správní orgán *„k dispozici jako pracovní pomůcku, stejně jako další komentáře či poznámková vydání k mezinárodním smlouvám, zákonům a jiným právním předpisům a ostatní odborné publikace a slovníky. Zmíněná Příručka má tak charakter vzdělávací a výkladové publikace, kterou žalovaný používá při své činnosti při posuzování žádostí o udělení azylu. Při této rozhodovací činnosti je žalovaný vázán kromě*

zákona i mezinárodními smlouvami...“ Z citovaného rozsudku dále plyne, že uvedená příručka je pro žalovaného „*pouhou výkladovou pomůckou. Pokud jí žalovaný argumentuje v odůvodnění svých rozhodnutí, lze to opět chápat jen tak, že pro podporu vlastního hodnocení skutkového stavu poukazuje na obecně přijímaný způsob výkladu azylových podmínek; stejně tak lze poukazovat na jakoukoliv odbornou publikaci či na soudní rozhodnutí.*“

Přesto lze s řadou závěrů uvedené příručky ohledně stěžejního postavení výpovědi žadatele souhlasit. Podle § 23 zákona o azylu se pohovor s žadatelem o udělení mezinárodní ochrany provádí za účelem zjištění podkladů pro vydání rozhodnutí. Zákon tedy přímo konkretizuje účel prováděného pohovoru. Tímto účelem je zjištění podkladů pro rozhodnutí. Za *podklady pro rozhodnutí* považuje zákon o azylu také cestovní či jiný doklad (§ 45 odst. 2) nebo informace a stanoviska Policie, zpravodajské služby České republiky nebo Ministerstva zahraničních věcí (§ 87 odst. 1) – v praxi půjde nejčastěji o zprávy o zemi původu žadatele. Ačkoliv není tento výčet taxativní, je zřejmé, že v mnoha případech nelze další podklady zajistit. Např. v posuzovaném případě stěžovatel u sebe cestovní doklady neměl a nedisponoval ani jinými důkazy, které by svědčily o tom, že byl ve své zemi pronásledován. Aby mohl správní orgán využít zprávy o zemi původu, musí napřed znát žadatelův příběh. Zprávy o zemi původu totiž nelze použít abstraktně, bez přihlédnutí ke konkrétním okolnostem případu. Tyto okolnosti však může leckdy osvětlit pouze žadatel sám. To platí tím spíše, pakliže jej při útěku z vlasti nikdo nedoprovází (jako v případě stěžovatele), a tedy není, kdo by žadatelův příběh dosvědčil. Stěžejní význam pohovoru (a žádosti o udělení mezinárodní ochrany) ovšem s sebou nese některé závažné důsledky. Podle § 45 odst. 2 zákona o azylu platí, že v případech, kdy je důvodné podezření, že žadatel o udělení mezinárodní ochrany mj. skrývá něco, co lze užít jako podklad pro vydání rozhodnutí, je povinen strpět osobní prohlídku a prohlídku svých věcí. Podle § 49a zákona o azylu je žadatel *povinen v průběhu řízení poskytovat ministerstvu nezbytnou součinnost a uvádět pravdivé a úplné informace nezbytné pro zjištění podkladů pro vydání rozhodnutí*. A konečně podle § 25 písm. d) zákona o azylu se řízení dokonce zastaví, pokud se žadatel *bez závažného důvodu nedostavil k pohovoru (§ 23 odst. 2) nebo neposkytuje informace nezbytné pro zjištění podkladů pro vydání rozhodnutí a na základě dosud zjištěných skutečností nelze rozhodnout*. Podobný význam má i sama žádost o udělení mezinárodní ochrany, v níž rovněž může žadatel osvětlit důvody, které ho vedly k jejímu podání (viz příloha 1 zákona o azylu).

Význam žádosti a pohovoru akcentuje i Nejvyšší správní soud ve svém judikatuře. V rozsudku ze dne 16. 5. 2004, č. j. 1 Azs 45/2004 - 47, www.nssoud.cz, je uvedeno, že v situaci, kdy ze žádosti, z protokolu o pohovoru ani z žádné jiné písemnosti nevyplynulo, že by žadatel tvrdil některý z důvodů pro udělení azylu, Ministerstvu vnitra nevznikla povinnost provádět dokazování ohledně existence některého z azylových důvodů. Z rozsudku Nejvyššího správního soudu ze dne 24. 2. 2004, č. j. 6 Azs 50/2003 - 89, www.nssoud.cz, plyne, že v řízení o udělení azylu musí správní orgán často rozhodovat v důkazní nouzi, a proto má pohovor se žadatelem značný význam. Podobné závěry jsou uvedeny i v rozsudku Nejvyššího správního soudu ze dne 26. 8. 2004, č. j. 5 Azs 170/2004 - 72, www.nssoud.cz, kde se uvádí, že „*správní orgán má povinnost zjišťovat skutečnosti rozhodné pro udělení azylu jen tehdy, jestliže žadatel o udělení azylu alespoň tvrdí, že existují důvody v tomto ustanovení uvedené, případně neuvádí jen důvody ekonomické. Ze žádného ustanovení tohoto zákona nelze dovodit, že by správnímu orgánu vznikala povinnost, aby sám domýšlel právně relevantní důvody pro udělení azylu žadatelem neuplatněné a posléze k těmto*

důvodům činil příslušná skutková zjištění. Povinnost zjistit skutečný stav věci (...) má správní orgán pouze v rozsahu důvodů, které žadatel v průběhu správního řízení uvedl. Tomu konečně odpovídá i povaha soudního přezkumu, myšleno odkazem na § 77 s. ř. s., neboť tam založené oprávnění soudu provádět dokazování dotýkající se požadavku plné jurisdikce, se však po výtce váže k předmětu soudního řízení, totiž rozhodnutí vydaného správním orgánem, který je povinen postupovat podle příslušných procesních předpisů. Takto je třeba chápat i ust. § 75 s. ř. s., podle něhož soud vychází ze skutkového a právního stavu, který tu byl v době rozhodování správního orgánu. Na tomto místě je třeba zdůraznit logiku řízení o žádosti o udělení azylu, které je provázáno zásadou aktivity žadatele o azyl. Správní orgán musí umožnit žadateli o azyl sdělit v řízení všechny okolnosti, které považuje pro udělení azylu za významné, avšak není jeho úkolem předestírat důvody, pro které je azyl obvykle poskytován.“

V nyní souzené věci ovšem stěžovatel učinil v žádosti o udělení mezinárodní ochrany a při pohovoru několik rozporných prohlášení, která nebyl s to osvětlit či vyjasnit. Vzájemné rozpory se objevují žádosti o udělení azylu ze dne 15. 8. 2006, v protokolu o pohovoru k důvodům žádosti o udělení mezinárodní ochrany ze dne 18. 9. 2006 a v protokolu o doplňujícím pohovoru k důvodům žádosti o udělení mezinárodní ochrany na území ČR ze dne 18. 1. 2007. Předně stěžovatel v žádosti ze dne 15. 8. 2006 uvedl, že o azyl žádá, neboť je homosexuál (odpověď na otázku č. 21 standardizovaného dotazníku) a je kvůli tomu stíhán policií. Při pohovoru dne 18. 9. 2006 tuto skutečnost zopakoval (otázka č. 8) a při pohovoru dne 18. 1. 2007 řekl, že měl v Nigérii problém ohledně sexuální orientace, je homosexuál a má obavy, že bude odsouzen (při odpovědi na další otázku uvedl, že měl styky i s ženami, a tedy z tohoto pohledu je vlastně bisexuál). Žalovaný chtěl stěžovatelovu orientaci ověřit provedením sexuologického vyšetření. K tomuto úkonu dal stěžovatel dne 5. 6. 2007 souhlas. Dne 17. 7. 2007 ovšem vyšetření sexuologovi odmítl a několikrát zopakoval, že není homosexuál. Nejvyšší správní soud vychází z toho, že sexuální orientace je v průběhu života neměnná, a tedy jde o evidentní rozpor ve výpovědích ohledně zásadní otázky pohlavního života každého jedince. Rozpor stěžovatel neosvětlil ani tím, že v následných podáních soudům uvedl, že stěžejní z hlediska pronásledování z azylově relevantních důvodů není to, zda je homosexuálem, ale skutečnost, zda jej za homosexuála považují ostatní (zejm. státní orgány). S touto tezí zdejší soud sice souhlasí, avšak ani ta nemůže osvětlit předchozí rozporné výpovědi stěžovatele. Skutečnost, že byl pronásledován kvůli tomu, že jej okolí za homosexuála považuje (ač jím sám není), totiž mohl stěžovatel uvést na pravou míru již na samém počátku správního řízení.

V žádosti o udělení azylu dále stěžovatel uvedl, že se dne 2. 2. 2006 účastnil večírku gayů, na který vtrhla policie. Následně byl stěžovatel měsíc vězněn a propuštěn byl až potom, co jeho strýc zaplatil policii. V prvním pohovoru pak upřesnil, že tento večírek se konal u přítele A. v domě, kam předtím jezdil asi tři měsíce za účelem sexuálního kontaktu s tímto mužem, s nímž jej seznámil jeho přítel z dětství Ch. Na adresy těchto mužů si již nevzpomíná (přestože jeden z nich byl jeho dlouholetým přítelem), vždy se k nim nechal dovézt vozem taxislužby. Při druhém pohovoru ovšem uvedl, že se večírek konal u přítele jménem Ch. (Ch.). Tento rozpor se snažil osvětlit tím, že oba muži bydlí ve stejném domě a v doplňujícím pohovoru se rozpomněl i na adresu tohoto domu. V tomto dalším pohovoru pak také uvedl, že všichni tři měli sexuální styk, pročez do domu vtrhla policie. Stěžovatel byl následně 5 hodin zadržen a propuštěn byl až poté, co strýc podplatil policisty. Zásadní rozpor tedy tkví především v době zadržení stěžovatele policií po

prvním večírku. Zatímco v žádosti uvedl plný měsíc, v doplňujícím pohovoru uvedl pouhých pět hodin. Tento rozpor lze stěží vysvětlit jen zapomínáním. Vzhledem k tomu, že byl stěžovatel policií dle svých tvrzení zadržen celkem dvakrát, nelze ani dospět k závěru, že pro vysoký počet zadržení si již nepamatuje, jak dlouho které zadržení trvalo. Rozdíl mezi měsícem a pěti hodinami tak je zásadní a podřívá důvěryhodnost stěžovatelových výpovědí.

Neshody jsou i ve stěžovatelových výpovědích ohledně druhého zadržení policií. V žádosti o udělení azylu stěžovatel uvedl, že se 3. 5. 2006 účastnil svatby svého kamaráda. Po ceremonii byla stěžovateli a jeho kamarádům dána k dispozici místnost, aby v ní mohli přenocovat. Při převlékání do pyžam se však začali vzájemně dotýkat a provozovat sexuální praktiky. Do místnosti ale náhle vstoupil další muž, začal křičet a přivolal další muže, kteří stěžovatele a jeho kamarády zlynčovali a vyhostili. Pak pro stěžovatele opětovně přišli policisté. Ve vazbě strávil stěžovatel dva týdny. Propuštěn byl opět až po intervenci strýce. V prvním pohovoru uvedl, že 3. 5. 2006 byl ubytován v hotelu, v němž spolu s třemi dalšími muži provozoval sex. Do místnosti vtrhnuli zaměstnanci hotelu a stěžovatele i jeho kamarády vypověděli na ulici. Věci i ošacení stěžovatele a jeho přátel zůstalo v hotelu. Když kolemjdoucí lidé spatřili stěžovatele a jeho druhy na ulici nahé, zbili je a zavolali policisty. Na policii byl stěžovatel zadržován šest týdnů a byl obviněn z toho, že se účastnil homosexuálního styku. Na otázku, jak se policie dozvěděla o jejich homosexualitě, uvedl stěžovatel, že tuto skutečnost policistům oznámili lidé, kteří spatřili stěžovatele a jeho kamarády na ulici nahé. Stěžovatel ale již nedokázal odpovědět na otázku, jak se tito lidé mohli dozvědět o tom, že stěžovatel a jeho druzy předtím, než byli z hotelu vyhozeni, provozovali na pokoji homosexuální praktiky. Při druhém pohovoru uvedl stěžovatel, že byli z hotelu vyhozeni a před budovou hotelu hotelovými hosty a personálem zadrženi do doby, než přijela policie. Na policejní stanici byl zadržen dva týdny. I v tomto případě je patrný nesoulad přinejmenším v tom, jak dlouho byl stěžovatel zadržen (rozpětí od dvou týdnů do šesti týdnů).

Konečně za nedůvěryhodnou je třeba považovat i skutečnost, že stěžovateli dle jeho vlastních slov vízum do České republiky plně zařídil jeho strýc a sám stěžovatel v tomto směru neučinil naprosto žádné úkony. Ve spise je založena informace Ministerstva zahraničních věcí o postupu při žádosti o vstupní vízum do ČR na zastupitelském úřadě v Abuiji, z níž vyplývá, že při vyřizování víza vyžaduje zastupitelský úřad osobní účast žadatele. Osobní účast se v některých výjimečných případech nevyžaduje teprve tehdy, kdy je cestovní doklad (s vízem či bez něj) vydáván.

Z rozsudku Nejvyššího správního soudu ze dne 6. 2. 2008, č. j. 1 Azs 18/2007 - 55, www.nssoud.cz, vyplývá, že zjistí-li správní orgán, že výpovědi žadatelů o azyl o týchž skutečnostech si odporují, je jeho povinností poskytnout těmto žadatelům možnost rozporu vysvětlit, jinak je závěr správního orgánu o nevěrohodnosti takových výpovědí v rozporu s § 3 správního řádu. V nyní posuzovaném případě však byl stěžovateli poskytnut dostatečný prostor, aby se mohl k disharmonii ve svých výpovědích vyjádřit. Právě za tímto účelem proběhl druhý z pohovorů se stěžovatelem, který však celou věc ještě více znejasnil. Rozpory jsou natolik zásadní, že je nelze přičíst pouhému zapomínání či nervozitě. Stejně tak chyby v překladech jsou vyloučeny, neboť stěžovatel byl s obsahem protokolů o pohovorech v jazyce, jemuž rozumí, seznámen, což stvrdil vlastnoručním podpisem. Z obsahu správního spisu je celkově nad veškerou pochybnost zřejmé, že

žalovaný při zjišťování důvodů pro podání žádosti o azyl stěžovatelem postupoval korektně. Poskytl procesní poučení, jakož i poučení o pobytu cizince na území České republiky a v rámci jím provedeného řízení mu nelze z tohoto pohledu ničeho vyčíst. Ze sledu otázek, které byly stěžovateli kladeny, je patrné, že mu umožňovaly se podrobně k důvodům žádosti o udělení azylu vyjádřit.

V rozsudku Nejvyššího správního soudu ze dne 18. 1. 2006, č. j. 6 Azs 386/2004 - 40, je uvedeno: „*Jelikož často není v možnostech žadatele o azyl prokázat svá tvrzení jiným způsobem než vlastní věrohodnou výpovědí, je srovnání skutečností jím uvedeným v žádosti o azyl, vlastnoručně psaném prohlášení a v pohovoru významným měřítkem jeho věrohodnosti. Pokud tedy žadatel některé podstatné skutečnosti vůbec nezmíní ve své žádosti a zejména ve vlastnoručně psaném prohlášení a uvede je až u pohovoru, nelze správnímu orgánu vytýkat, že k nim přistupuje s určitou mírou pochybností. To platí spíše, jestliže žádost o azyl zároveň obsahuje sdělení, že jiné než uvedené důvody k podání žádosti o azyl žadatele nevedly.*“ Je tedy třeba přisvědčit žalovanému, že povinnost zjišťovat skutečný stav věci dle § 3 správního řádu má správní orgán jen v rozsahu důvodů, které žadatel v průběhu správního řízení uvedl. Rovněž tak nelze žalovanému vyčítat, pokud nejasné, kolísavé a rozporné výpovědi žadatele hodnotí jako účelové a nevěrohodné, a tedy nedostatečné. Z tohoto důvodu tak správní orgán již nemusel (a ani nemohl) porovnávat stěžovatelovy výpovědi se zprávami o zemi původu, které však jsou přesto ve spise shromážděny. Ze shromážděných zpráv dokonce skutečně plyne, že homosexuálové jsou v Nigérii stíháni ze strany státní moci (tedy stejné skutečnosti, jaké plynou ze zprávy Amnesty International, která stěžovateli ve spise chybí). Vzhledem ovšem k tomu, že příběh stěžovatele byl celkově nedůvěryhodný, nelze jej již podpořit ani těmito zprávami.

V daném případě tedy nebyly naplněny namítané kasační důvody a zdejší soud neshledal ani důvody, pro které by měl rozhodnutí zrušit pro pochybení, k nimž by měl přihlížet mimo uplatněné námitky podle § 109 odst. 3 s. ř. s. Proto Nejvyšší správní soud kasační stížnost jako nedůvodnou zamítl (§ 110 odst. 1 s. ř. s.).

Stěžovatel, který neměl v tomto soudním řízení úspěch, nemá právo na náhradu nákladů řízení a úspěšnému žalovanému náklady řízení nevznikly. Proto soud rozhodl, že se žalovanému právo na náhradu nákladů řízení o kasační stížnosti nepřiznává (§ 60 odst. 1, § 120 s. ř. s.).

P o u č e n í: Proti tomuto rozsudku **n e j s o u** opravné prostředky přípustné.

V Brně dne 1. dubna 2009

JUDr. Miluše Došková
předsedkyně senátu